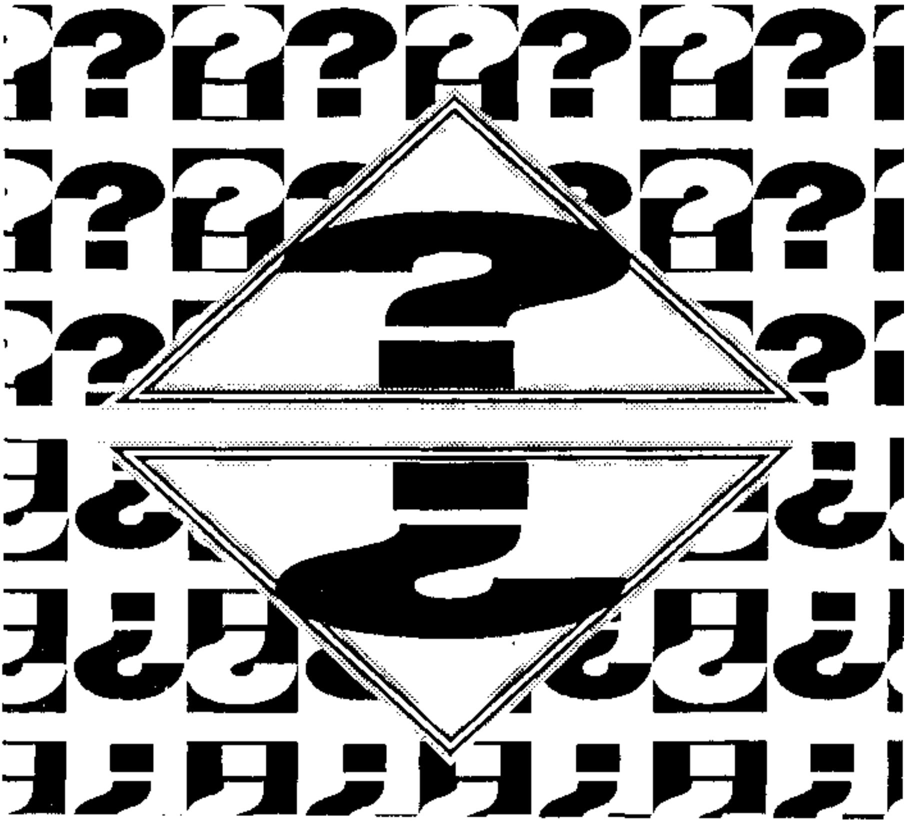
SKEPTIKKO

Toimiiko homeopatia?

Okkultistista kemiaa

Randi Suomessa

Numero 11 kevät 1991

Jäsenasioista, lehtitilauksista ja muista yhdistyksen toimintaan liittyvistä kysymyksistä pyydetään neuvottelemaan sihteerin kanssa, puh. 90-538677 tai postitse:

Lauri Gröhn
Ojahaanpolku 8 B 17
01600 Vantaa

SKEPTIKKO-lehden toimitus: päätoimittaja Pekka Roponen, muut toimitusneuvoston jäsenet: Matti Virtanen ja Nils Mustelin.
Päätoimittaja, puh. 914-533201, postiosoite:

Pekka Roponen
Parikkaankatu 39 A
05820 Hyvinkää

ISSN 0786-2571

Sisällys

Kansi: Jussi Parikka

(Short English abstract at the end of each article)

Kaikki tässä lehdessä julkaistut kirjoitukset ovat kirjoittajien omia mielipiteitä, eivätkä edusta toimituksen, Skepsiksen tai CSICOPin virallista kantaa.

"Vaihtoehtolääketiede" - vaihtoehtoja mille?

Pekka Roponen

Juuri ennen näiden rivien kirjoittamista tv-uutiset kertoivat pienen lapsen kuolleen turhaan siksi, että hänen vanhempansa etsivät apua sokeritautiin mieluummin "vaihtoehtolääketieteestä" kuin insuliinista. Ilkeämielisesti voisi huomauttaa, että siinä tapauksessa oli tarjottu vaihtoehtoa itse elämälle.

Lienee kuitenkin myös niin, että "koululääketiede" aiheuttaa huomattavasti enemmän kuolemantapauksia kuin vaihtoehtoilu. Itse termi "vaihtoehtolääketiede" on muotoiltu hyvin markkinahenkisesti. Se sisältää positiivisen arvolatauksen (parempi vaihtoehto?), mutta puhuu kuitenkin tieteen nimissä.

Olen itse kiintynyt Juntusen ja Mehtosen analyysiin, jonka mukaan lääketiedettä ei oikeastaan ole olemassakaan. On vain kokemusperäistä lääkintätaitoa, jota kehitetään soveltamalla erityistieteiden metodeja. Parempi olisikin puhua "vaihtoehtolääkintätaidosta" tai vaikkapa vain vaihtoehtoilusta.

Lääketieteen arvostelu ei missään nimessä ole aiheetonta, vaikka sen kaikki viat eivät olekaan lääkäreiden tunnetun ahneuden ja laiskuuden syytä. "Lääkäristä" on ainakin virallisessa terveyskeskuksessa tullut sosiaalietuuksia jakava virkamiesportsari, joka kirjoittaa kansalle reseptejä pikavauhdilla. Arvelisin omaan kokemukseeni perustuvalla mutu-menetelmällä, että terveyskeskuksissa kirjoitetuista lääkkeistä kolmasosa on aiheellisia, kolmasosa turhia ja kolmasosa haitallisia. Luojan kiitos, että potilaat jättävät usein lääkkeensä syömättä!

Valta ja raha kiinnostavat lääketieteilijöitä (ja -taiteilijoita) siinä kuin muitakin ihmisiä. Samalla psykosomaattisen lääketieteen kehittäminen on laiminlyöty, mistä esimerkiksi voin mainita oman keppihevoseni hypnoterapian mahdollisuudet ruumiillisten sairauksien hoidossa. Saadakseen valtaa ja rahaa

omiin käsiinsä psykoanalyytikot lamaannuttivat psykiatrian kehityksen maassamme suunnilleen Brezhnevin kauden ajaksi. Lääketieteellistä tutkimusta jopa väitöskirjoja myöten ovat ohjanneet pilleritehtailijoiden intressit. Esimerkiksi voisi mainita kotimaisen ja ulkomaisen lääketehtaan yhteiskampanjan koko kansan saamiseksi riippuvaiseksi bentsodiatsepiinista, joka parantaa paniikkihäiriö-nimistä vaivaa. Lääkärin pelko on usein viisauden alku.

Vastapuolen leiriä valottaa esimerkiksi Der Spiegelin juttu (1.4.1991), jossa käsitellään saksalaista syöpävaihtoehtoilua. Kalliita "biologisia" hoitoja antavat yksityisklinikat tarjoavat kuolemansairaille potilaille sitä, mitä tavanomaisissa sairaaloissa ei kohtuuhintaan ole saatavissa: tukea, rohkaisua, inhimillistä lämpöä ja myötäelämistä. Ja jotakin on näidenkin tähtien alla voitu todella keksiä: misteliuute näyttää vaikuttavan immuunijärjestelmään, joskaan sitä ei oikein vielä osata käyttää.

Tieteellinen ajattelu on uusi ilmiö lääkintätaidon historiassa. Ei pidä ihmetellä, kun monet virallisen lääkinnän hoitomenetelmät osoittautuvatkin silkaksi huijaukseksi. Esimerkiksi koneellisen fysikaalisen hoidon tukemiseksi on meilläkin syydetty miljoonia ellei miljardeja markkoja yksityisille hoitolaitoksille. Toinen esimerkki on psykoanalyyttinen yksilöpsykoterapia, josta ei ole koskaan todettu varmuudella olevan muuta kuin haittaa, mutta jota opetetaan ja tuetaan suurilla määrillä julkista rahaa.

Fysikaalisen hoidon "vaihtoehdot", kiropraktiikka ja naprapatia tuntuvat käytännön lääkärin kokemusten perusteella houkuttelevilta, joskin tarpeelliset kontrolloidut kokeet niidet tehosta ymmärtääkseni puuttuvat.

Äskettäin julkaistussa tutkimuksessaan Eysenck ja Grossarth-Maticek kuvaavat kognitiivisen psykoterapian suotuisaa vaikutusta syövän ennusteeseen. Samassa tutkimuksessa psykoanalyysin todettiin lisäävän kuolleisuutta kontrolliryhmään verrattuna. Allekirjoittaneella ei ole pienintäkään epäilystä siitä, että vähitellen alkaa uuden psykosomaattisen lääkinnän aikakausi. Lääkäreiltä on nimittäin päässyt pahasti unohtumaan se

yksinkertainen totuus, että mielen liikkeet vaikuttavat ratkaisevasti kehon toimintaan. Se antaa vaihtoehtoilun bisnesmiehille mahdollisuuden hyödyntää meidän tyhmyyttämme kaupallisesti, vaikka he käyttävätkin savuverhonaan "virallisen" lääketieteen omaksumaa pillerinheittäjän roolia jakaessaan vitamiineja, yrttejä sekä vesijohtovedestä valmistettuja homeopaattisia lääkkeitä.

Virallisen lääkintätaidon olisi aika puhdistaa itsensä pillerikaupan korruptiosta sekä rahan ja vallan tavoittelusta, auktoriteettiuskosta puhumattakaan. Viimeksimainittu koskee erityisesti omaa alaani, psykiatriaa. Tapanani on ollut selittää sairaanhoito-opistossa, että psykiatria on niin ahdistavaa työtä, että sen tekijät pakenevat sokeaan auktoriteettiuskoon. Katumisen merkkejä on kuitenkin jo näkyvissä.

Lääkintätaidon ydin on terve, terävä kuin kirurgin veitsi. Nyt tarvitsemme Semmelweissin perillisiä opettamaan käsienpesun taitoa. Toivottavasti olemme ehtineet sen verran aikuistua, ettemme kohtele heitä yhtä tylysti kuin oppi-isäänsä.

Alternative to what?

by Pekka Roponen

So-called alternative medicine was in the spotlight recently, after the death of a six-year old diabetic boy in the hands of a Kuhne-therapist in northern Finland. In that case the alternative offered by the therapist was alternative to life itself. There must be something wrong with conventional medicine, when so many people voluntarily choose dangerous treatments.

Homeopatia tieteen puntarissa

Meta-analyysi 107 kontorolloidusta hoitotutkimuksesta

Veijo Saano

Homeopatian mukaan sairausoireita aiheuttavalla aineella voidaan parantaa sairaus. Hoito on sitä tehokkaampaa, mitä laimeampana ja vähemmän ainetta annetaan. Diagnoosi tehdään kyselemällä, ja hoito valitaan oireiden sekä mm. potilaan mielihalujen, temperamentin ja unien mukaan. Homeopatialla väitetään voitavan parantaa kaikki sairaudet.

Teorioita homeopatian vaikutusmekanismeista on vaikea uskoa: Homeopatian periaatteiden mukaan elohopea olisi hyvä lääke täristyshalvaukseen eli Parkinsonin tautiin, koska elohopeamyrkytyksessäkin ilmenee vapinaa. Homeopatian kannalta olisi yhdentekevä se tosiasia, että Parkinsonin tauti ei aiheudu elohopean puutteesta. Entä pitkälle viety laimentaminen, jota homeopaatit kutsuvat potensoinniksi? Eikö tämän menetelmän uskottavuutta vähennä se yleisesti tunnettu seikka, että Koskenkorvan vodka vaikuttaa voimallisemmin kuin mieto viini?

Homeopatiaa on puolustettu mm. vertaamalla sitä rokotuksiin ja allergian siedätyshoitoon, joissa pienillä annoksilla haitallista ainetta ärsytetään elimistön vastustuskykyä voimakkaammaksi. Vertaus kuitenkin ontuu, koska homeopatiassa ei yleensä anneta hoidoksi taudin aiheuttajaa kuten esimerkiksi siitepölyä allergiaan. Sellainenkin homeopatian muoto, isopatia, on kyllä olemassa, mutta sitä käytetään harvoin.

Lääketieteilijöiden epilyistä huolimatta homeopatian kannattajat väittävät hoitonsa aktivoivan elimistön paranemisvoimat. Sehän kuulostaa miellyttävän luonnolliselta ja ajan henkeen sopivalta. Homeopatian kannattajat jopa uskovat, että paraneminen on mahdollista mistä taudista tahansa - jos potilas ei parane, vika on hänen paranemiskyvyssään, ei suinkaan homeopaattisessa hoidossa.

Homeopatian vaikutusmekanismeja käsittelevät teoriat voivat olla uskomattomia, mutta niistä ei kai tarvitse välittää jos menetelmästä on hyötyä, jopa ilman haittoja. Mutta onko hoitotehosta näyttöä - ovatko potilaat parantuneet homeopaattisella hoidolla paremmin kuin lumelääkkeellä eli plasebolla?

Raportit kertovat: Homeopatia parantaa!

Toisin kuin rekisteröitävän lääkkeen, homeopaattisen valmisteen saa kauppaan ilman näyttöjä tehosta. Siksi valmistajien ei ole pakko tehdä tai teettää hoitotutkimuksia.

Aiheesta kiinnostuneita on kuitenkin ollut niin paljon, että epidemiologiryhmä Limburgin yliopistossa Hollannissa pystyi tekemään ns. meta-analyysin 107 tutkimuksesta, joissa oli selvitelty homeopatian tehoa. Tulos julkaistiin tänä keväänä British Medical Journal -lehdessä (Kleijnen J. et. al.: Clinical trials of homeopathy. Br. Med. J 302:316-323, 1991).

14:ssä analyysiin kuuluneessa tutkimuksessa selvitettiin klassisen homeopatian tehoa, eli potilaille annettiin vain yhtä homeopaattista valmistetta. Noin puolessa tutkimuksista samaa hoitoa tai hoitojen yhdistelmää oli annettu ryhmälle potilaita, joilla oli vertailukelpoinen diagnoosi. Homeopaattisten valmisteiden yhdistelmiä käytettiin 26 tutkimuksessa, isopatiaa yhdeksässä.

Tutkijat arvioivat analysoimiensa tutkimusten laatua uskottavuuspisteytyksellä. Pisteitä toivat yksityiskohtainen potilaiden ja heidän tutiensa ja diagnosointimenetelmien kuvaus, samoin potilaiden suuri määrä, hoitoryhmiin (homeopatia vai lume) jaon puolueettomuus satunnaistusmenetelmällä, hoidon tarkka kuvasus, sokkoutus, hoitotuloksen mittausmentelmän asiallisuus ja tulosten tarkka kuvaus.

Johtopäätös voitiin tehdä 105:stä tutkimuksesta: niistä 81:ssä homeopaattinen hoito oli ollut tehokasta ja vain 24:ssä se jäi plasebon veroiseksi. Huonoimmin tehdyissä tuktimuksissa homeopatian teho näytti voimakkaamalta kuin hyvin tehdyissä, mutta myös 16:sta uskottavuudeltaan parhasta tutkimuksesta 15 viittasi homeopatian tehoavuuteen.

Vai parantaako sittenkään?

Meta-analyysinsä Pohdintaosassa tutkijat esittävä monia varauksia, jotka valaisevat hoitotehon tutkimisen hankaluuksia. Tutkimusten suuri määrä ei yksin riitä, vaan laatu ratkaisee tuloksen oikeellisuuden. Edellä mainittu uskottavuuden arviointi tuotti pettymyksen: "Useimmat kokeet vaikuttivat hyvin huonolaatuisilta - - kaiken kaikkiaan tutkimusten metodologinen taso oli pettymys." (Most trials seemed to be of very low quality - - overall the methodological quality was disappointing.)

Moni tietää, miten suuresti potilaan omaan arvioon lääkehoidon hyvyydestä vaikuttavat ennakko-odotukset, hoitavan lääkärin vakuuttelut yms. tekijät. Myös tutkija on altis toiveilleen. Esimerkiksi eläinkokeet ovat viime aikoihin saakka olleet sokkouttamattomia, ja niissä on usein todettu, miten tutkija huomaamattaan ohjaa koe-eläinten ja jopa soluviljelmien reaktioita ennakkoasenteidensa mukaan.

Ihmisille tehdyissä hoitokokeissa sekä tutkijan että hoidettavan sokkoutus on tulosten luotettavuuden kannalta ratkaisevan tärkeää. Kuitenkin vain 31 homeopatiatutkimuksessa lumelääke oli ilmoitettu sellaiseksi, ettei potilas tai tutkija voinut hoitotilanteesa erottaa sitä homeopaattisesta tuotteesta. Yhdessäkään tutkimuksessa sokkoutuksen pitävyyttä ei ollut varmistettu.

Monia kysymyksiä, vähän vastauksia

Homeopatian uskottavuuden kannalta kyseenalaista on myös tuotteiden laatu. Mitenkän ei voida varmistaa, millaisesta raaka-aineesta homeopaattinen, pitkälle laimennettu tuote on tehty. Mitattavaa määrää alkuperäisainetta, jonka mukaan

tuote potilaalle valitaan, ei homeopaattisessa lääkkeessä yleensä ole. Kuka tietää, onko laimennuksen yhteydessä vaaditut ravistelut tehty oikein? Eihän aikaavieviä laimennusvaiheita vain ole hypätty yli? Ovatko eri valmistajien tuotteet samanveroisia?

Puolueetonta laatukontrollia on mahdoton järjestää. Tiedossa on kuitenkin ainakin yksi homeopaattisten tuoteiden valmistaja, joka on myöntänyt panneensa myyntipakkauksiin suoraan pelkkää apuainetta, tavallisimmin alkoholiliuosta.

Jos homeopaattinen tuote laimennetaan ideologisten valmistussääntöjen mukaisesti, onko raaka-aine valittu oikein? Moni aine aiheuttaa yliannoksina esim. vilunväreitä. Jos potilaalla on keuhkokuume vilunväreineen, mistä raaka-aineesta tehty laimennos olisi oikea? Onko kaikkien raaka-aineiden liika-annosten aiheuttamat oireet luotettavasti osoitettu, ja ilmenevätkö ne kaikilla samanlaisina? Entä eri laimennosten sopivuus eri tilanteisiin? Näyttöjä laimennosten mahdollisten vaikutusten eroista ei ole.

Homeopaattista tuotetta on mahdoton valita järkiperäisesti; on joko noudatettava jonkin auktoriteetin kirjoittamia sääntöjä tai omaa vaistoaan. Homeopatian käytännön kirjavuudesta ja sen koulukuntien erimielisyyksistä päätellen monia strategioita käytetään.

Publication bias: hyvät uutiset ensin

Mutta entä jos hoito kuitenkin tehoaa? Eikö Kleijnenin ja kumppaneiden analyysin lopputulos ole kiistaton: 81 myönteistä ja 24 kielteistä raporttia?

Vastaus on kielteinen. Lopputulos ei ole kiistaton, koska kaikessa (lääke)tieteellisessä julkaisutoiminnassa on yhtenä harhatekijänä ns. publication bias: kiinnostavat tulokset eli "uutiset" julkaistaan mieluiten, kun taas vanhaa tietoa varmentavat tulokset jäävät helposti julkaisematta. Jos esimerkiksi lääkehoito osoittautuu tehottomaksi, tutkimus saatetaan tuomita nollatutkimukseksi. Silloin se jää kokonan julkaisematta tai pääsee vain suppeasti leviävään lehteen.

Oma vaikutelmani lääkeainetutkijana on, että lääkkeiden sivuvaikutuksista kertovia tuloksia on vaikea saada julkisuuteen

- tämä ei kuitenkaan päde vakaviin haittoihin, joilla on tietysti suuri uutisarvo. Tieteellinenkin lehdistö on taipuvainen suosimaan sensaatioita. Uutinen parantavasta vaikutuksesta on aina kiinnostava, ja uutinen homeopatian tehosta olisi kiistaton sensaatio. Kaiken lisäksi homeopatiaraporteille on tarjolla omia julkaisufoorumeita, jotka suosivat hyviä uutisia "vaihtoehdoista" eivätkä ole turhan kriittisiä tutkimusten laadusta.

Esimerkkinä epäilysten oikeutuksesta kirjoittajat kertovat Ranskan sosiaaliministeriön teettämästä tutkimuksesta, jossa homeopaatit sekä lääketieteilijät selvittivät yhdessä homeopaattisen hoidon vaikutusta vatsaleikkauksen jälkeiseen suolilamaukseen. Monissa aiemmissa, pienehköissä tutkimuksissa homeopatia oli näyttänyt nopeuttavan suolen toiminnan palautumista. Asiaan haluttiin saada selvyys tekemällä riittävän perusteellinen hoitokoe: mukana oli neljä 150 potilaan ryhmää, joista kaksi sai homeopaattista hoitoa, yksi plaseboa ja yksi ei mitään. Tulos oli, että ryhmien toipumisessa ei havaittu eroa.

Homeopatian tehoa on toki aiemminkin tutkittu perusteellisesti: Philadelphiassa Yhdysvalloissa perustettiin 1848 korkeakoulu, jonka tehtävänä oli löytää todisteita homeopatian tehosta. Noin sadan vuoden toiminnan jälkeen koulu lopetti homeopatian tutkimisen, koska tehoa ei löytynyt.

Homeopatia tulee, usko pois!

Suomessa homeopatiaa ei vielä laajalti tunneta, mutta hyvin suunniteltu maihinnousu näyttää olevan aluillaan. Homeopaattisia valmisteita on rekisteröity lääkkeenomaisiksi tuotteiksi lyhyessä ajassa yli 400. Lääkkeenomaisiksi tuotteiksi luokitelluilta aineilta ei vaadita näyttöä hoitotehosta, vaan jonkinlainen osoitus vaarattomuudesta riittää. Homeopaattiset valmisteet tulkitaan haitattomiksi, jos ne sisältävät vaikuttavaksi väitettyä ainetta alle miljoonasosan (esimerkiksi 1 mg litrassa). Sen jälkeen myyntiluvan saa helposti.

Myös homeopaattien koulutus on alkanut Suomessa. Erilaiset "vaihtoehtoterapioihin" keskittyneet yksityiset laitokset järjestävät kursseja alasta kiinostuneille. Vaihtoehtohoitoja on

markkinoitu tehokkaasti, ja moni suomalainen käyttää ennestäänkin ns. luonnonlääkkeitä itsekseen parantuviin pikkuvaivoihin sekä lääketieteellisen hoidon lisänä - homeopaattisten tuotteiden kuluttajia löytynee näistä kansalaispiireistä. Suomessa ei ole juuri lainkaan puhdasoppisia vaihtoehtohoidon kannattajia, vaan samat ryhmät suosivat monia eri hoitoja. Niinpä myös homeopatian suosio näyttää turvatulta.

Tehotonta rahankulua ja medikalisaatiota

Homeopaattisilla valmisteilla ei ole edes teoriassa suuria haittavaikutuksia, koska ne ovat yleensä hyvin laimeita. Samasta syystä niillä ei voi saada aikaan myöskään äkillisiä parantavia vaikutuksia: homeopatiassa opetetaankin, että sen vaikutusmekanismi on elimistön oman puolustusmekanismin herättely. Välitöntä apua vaativiin vaarallisiin sairaustilanteisiin homeopatiaa ei uskoisi tarjottavan. Mutta elämä on täynnä kroonisia vaivoja, jotka luovat mahdollisuudet markkinoille.

Hollantilaisen tutkijaryhmän analyysi ei puuttunut homeopatian diagnoosimenetelmiin, joista löytynee kyseisen ideologian suurin valtti: potilaat haastatellaan perin pohjin, heidän tuntemuksistaan ollaan kiinnostuneita ja heidän uskomuksensa hyväksytään, olivatpa ne kuinka epätieteellisiä tahansa. Monet potilaat saavat suurta lohtua voidessaan purkaa huoliaan terapeutille omilla termeillään ja saadessaan vaivoilleen nimen. Samalla kuitenkin vaivat selitetään sairauksiksi, jotka pitäisi hoitaa erikoisvalmisteilla. Ongelmien todelliset syyt hämärretään. Tätä voi kutsua medikalisaatioksi - samalla termillä voi tiivistää "virallisen" terveydenhuollon taipumukset sotkeutua ihmisten arkielämään. "Vaihtoehtoisten" hoitojen yhteyteen kriittinen termi sopii yhtä hyvin, vaikkei sitä niissä piireissä tietenkään haluttaisi kuulla.

Voi ennakoida, että hollantilaisen meta-analyysin tulosta käytetään vielä usein Suomessakin homeopatian markkinoinnissa. Pohdintaosan varaukset ja johtopäätös voivat jäädä vähemmälle huomiolle. Hollantilaistutkijoiden johtopäätökseen

voi nimittäin farmakologina yhtyä: tarvitaan lisää tutkimuksia, paremmin tehtyjä ja laajempia. Voisi lisätä, että tutkimusten rahoittamisvelvoite kuuluu niille, jotka saavat rahat tuotteiden myynnistä. Ja miksei homeopatiaan voisi soveltaa samaa järjestelmää kuin lääkkeisiinkin: myyntilupa annetaan vain, jos uskottavat näytöt hoidon tehosta on saatu. Se olisi kuluttajan, potilaan etujen mukaista.

Kaikki toivomme haitatonta, mutta tehoavaa hoitoa, jollaiseksi homeopatian kannattajat hoitoaan väittävät. Tehoavaksi homeopatiaa ei kuitenkaan vielä ole todistettu. Kokemuksen hyväksi osoittaman säännön mukaan jokaista hoitotapaa on viisainta pitää tehottomana siihen asti kunnes toisin on todistettu.

Homeopathy under the microscope

by Veijo Saano

Proponents of homeopathy sometimes claim that their medication can cure all illnesses. Homeopaths also claim that there is ample scientific evidence to back their claims. The author discusses a meta-analysis of clinical trials in homeopathy that was published recently in the British Medical Journal. On close examination a shadow of doubt falls even on homepathy's best evidence.

Teosofeja ja atomeja

Gustaf Mattsson

Eräänä kauniina kesäpäivänä 1895 teki ryhmä Teosofisen seuran Euroopan osaston jäseniä kello viiden teen ja iltapalan välillä kävelyretken Hampsteadin nummen suuntaan seuran päämajasta, joka tuolloin sijaitsi Avenue Roadin varrella Lontoossa. Ryhmään kuuluivat rouva Besant, herrat Leadbeater, Sinnett, Keightley, Jinarajadasa sekä eräitä muita. Matkan taittuessa verkkaisesti herra Sinnett puhui kemiasta ja alkuaineista. Hän ihmetteli siinä kulkiessaan, eikö okkultistisin keinoin olisi mahdollista päästä selville atomien todellisesta koostumuksesta.

Seurue saapui vihdoin syrjäiselle joentörmälle Finchley Roadin varrella, ja kuinka sattuikaan, rouva Annie Besant ja herra C.W. Leadbeater päättivät kokeilla. Teosofit istuutuivat joentörmälle, ja kaksi viimeksi mainittua ryhtyi katsomaan avaruuteen, käyttäen hyväkseen myös okkultistista suurennuskykyään.

Pian molemmat näkivätkin ihmeellisiä asioita, kuten hehkuvia, tulisia, toisiinsa kietoutuneita pieniä käärmeitä, ketjuuntuneita kolmioita, munanmuotoisia kappaleita sekä muita, keskeltä narulla kuristettua ilmapalloa muistuttavia kappaleita - aivan ilmeisesti typen, hapen ja vedyn atomeja.

Nämä havainnot julkaistiin samana vuonna teosofien lehden Luciferin marraskuun numerossa otsikolla "Okkultistista kemiaa". Jatkotutkimukset laiminlyötiin kuitenkin, ja kului 12 vuotta. Vuonna 1907 sattuivat rouva Besant ja herra Leadbeater olemaan Münchenissä eräässä kokouksessa, ja pohtiessaan teosofien tulevaa toimintaa he päättivät jatkaa kemiallista selvänäköään. He muuttivat yhdessä rouva ja neiti Brightin, rouva v. Hookin ja hänen poikansa, rouva Russakin, herra Jinarajadasan ja eräiden muiden kanssa Weisser Hirschiin Dresdenin lähelle saadakseen tehdä tutkimuksiaan rauhassa, ja he omistivat

siellä neljän viikon aikana päivittäin kolme iltapäivän tuntia okkultistiselle havainnoinnille.

He työskentelivät ulkosalla, paitsi sateen sattuessa, ja eräs herra Hecker piirsi suurella lahjakkuudella luonnollisiin mittasuhteisiin sen mitä selvänäkijät kuvailivat. Herra Jinarajadasa piti huolta tutkimusten tieteellisyydestä, esittäen usein kysymyksiä sekä keskustellen asian teoreettisesta puolesta. Sillä tavalla havainnoitiin, tulkittiin ja piirrettiin monien eri alkuaineiden atomeja. Jotta olisi päästy käsiksi myös harvinaisempiin aineisiin, joista edes sir William Crookes ei ollut pystynyt toimittamaan näytteitä, päättivät he ryhtyä käymään Dresdenin mineraalinäyttelyssä. Siellä istuivat sitten herra Leadbeater ja herra Jinarajadasa päivästä toiseen tuijottaen ja piirtäen.

Eräänä päivänä näyttely oli suljettu. Herra Leadbeater istuutui harmistuneena penkille näyttelyrakennuksen ulkopuolelle, mutta ilahtui keksittyään, että tästäkin tilanteesta selvitään. Hän ei ilmeisesti kuitenkaan halunnut irtaantua ruumiistaan ja tunkeutua siten suljettuun museoon, koska se olisi voinut vilkkaalla paikalla aiheuttaa hankaluuksia. Hän huomasi kuitenkin voivansa joidenkin okkultistisien toimenpiteiden jälkeen nähdä ns. kaukosalamalinjaa pitkin sisälle mineraalinäyttelyyn, sen vitriineihin, niissä oleviin näytteisiin ja niiden molekyyleihin ja atomeihin. On ehkä turha mainita, että tämän ilahduttavan havainnon jälkeen herra Leadbeater ei enää koskaan käynyt fyysisessä hahmossaan Dresdenin kokoelmaa katsomassa.

Yleensä rouva Besant ja herra Leadbeater työskentelivät hieman eri tavoin. Edellinen piti enemmän atomien pilkkomisesta ja niiden pääosien laskemisesta, kun taas jälkimmäisellä oli tapana laskea vielä pienemmät osaset, ns. alkuatomit. Leadbeater vei myös mukaansa joitakin palasia mainitusta mineraalinäyttelystä, jauhoi ne ja antoi rouva Besantille jatkokäsittelyä varten. Myöhemmin nämä kaksi saivat Taorminassa radiumnäytteen katseltavakseen. Herra Leadbeater on sittemmin jatkanut siellä tutkimuksiaan yksin, kun taas rouva Besant on jälleen Intiassa ja herra Jinarajadasa Amerikassa.

Tällainen on lyhykäisesti tarina uuden tutkimusalan, teosofisen eli okkultistisen kemian synnystä. Alan tulokset on nyttemmin koottu suureen teokseen, jossa on lukuisia kuvia, ja joka

muodostaa uuden saksankielisen teosofisenkirjasarjan ensimmäisen osan.

Miltä sitten näyttävät atomit Besantin ja Leadbeaterin mukaan? Oi, sanalla sanoen: ihastuttavilta. Kulta-atomi on kuin pääsiäismuna, jossa on kaksi vyötä manteleista. Hiiliatomi muistuttaa lasikulhojen asetelmaa, jossa jokaisesta kulhosta nousee kolme sikaria. Titaanin atomi näyttää Maltan ritarikunnan ristiltä, johon on painettu 16 sikaria, keskelle biljardipallo ja päihin kahdeksan pientä kuulaa. Rauta-atomi koostuu kymmenestä samankeskisesti asetellusta sylinterimäisestä kuoresta, joista jokainen pitää sisällään kolme sikaria, joiden päällä leijailee kaksi rei'itettyä suppiloa. Litiumatomi on kuin litteä kakku, jonka päällä seisoo okariina, jota tukee alhaalta kahdeksan mantelinpuolikasta, joista jokaisessa on sikari. Alkuaine neonin atomi on kuusikulmainen, ja sen keskellä on näkyvissä jako viiteen toisiaan sivuavaan tetraedriin (hyvin suosittu teosofinen kuvio), ja jokaisessa kulmassa on kaksi pikkuleipää ja sikari.

Selostukseni kuulostaa ehkä rahvaanomaiselta, mutta vakuutan - kuvien kopioiden puuttuessa - että kaikki näyttää juuri siltä kuin kuvailin.

Tämän jälkeen kirjoittajat yrittävät saada näkemyksilleen ja piirustuksilleen tieteellistä luotettavuutta seuraavanlaisilla laskelmilla. Heidän vetyatominsa sisältää 18 pientä, jakamatonta alkuatomia. Kun sitten jokaisesta tutkitusta atomista jaetaan herra Leadbeaterin laskemien ja herra Jinarajadasan kirjaamien alkuatomien määrä 18:lla, päästään lukuihin joiden pitäisi vastata tieteen atomipainoja (vedyn paino on yksi). Ja sehän täsmää hämmästyttävän hyvin.

Nykyaikaiseen kemiaan perehtynyt voi tehdä okkultistisen kemian opiskelussa tekemistään havainnoista sen päätelmän - ellei hän ole alkanut sokeasti uskoa oppimaansa -, että kyseessä on mitä surkein humpuuki, vaikka ehkä tahaton - siitä en halua lähteä väittelemään. Kovin omituista on esimerkiksi se, että ensin puhutaan laveasti radiumatomeista ja niiden osien harvinaislaatuisesta liikkuvuudesta - mikä seikka oli kaikkien tiedossa 1907 -, ei esimerkiksi kaliumatomien radioaktiivisuudesta mainita mitään. Mutta sen ilmiön tiede havaitsikin vasta vuoden 1907 jälkeen... Ylipäänsäkään nämä selvänäköisyyteen vihkiytyneet eivät ole saaneet selville paljoa sen lisäksi, mitä kemian

oppikirjat kertoivat vuonna 1907 - atomien muotoja ja sisintä lukuun ottamatta tietenkin. Heidän avullaan olemme nyt kuitenkin saaneet koko kemian valmiiksi. Paljonkaan ei jää enää puuttumaan alkuaineita koskevasta lopullisesta totuudesta. Kukapa olisi uskonut, että olemme näin lähellä viisautta?

Tässä teoksessa esitellään myös teosofeille pyhää seitsenlukua, alkuaineiden seitsemän olomuodon kautta. Ne ovat aiemmin tuntemamme kolme olomuotoa ja niiden lisäksi neljä eteeristä. Tähän seikkaan rouva Besant onkin puuttunut ainakin yhdessä aikaisemmassa kirjassaan. Hän näkee seitsemäisen ilmenemismuotoja kaikkialla luonnossa, muun muassa "spektrin seitsemässä värissä". Jokainen pieni fyysikko kuitenkin tietää, että spektrissä on lukematon määrä värejä, ja seitsemään laskeminen on vain muistisääntö. Yhtä hyvin voitaisiin spektristä rajata viisi tai yksitoista tai kolmeviidettä erilaista väriä. Koomillista on myös, että transkendentaalisesti armoitettu rouva Besant pitäytyy spektriä tarkastellessaan vain siihen vaivaiseen kaistaleeseen, joka voidaan nähdä tavallisin silmin, kun tieteellisten laitteiden apusilmillä voidaan nähdä hyvin pitkälle sen molemmille puolin. Mutta aineen olomuodoista puhuttaessa sopiikin nyt ottaa apuun peräti neljä uutta, joiden joukossa muuten on tieteessäkin spekuloitu ultrakaasu. Mutta neljästä uudesta on kyllä kieltäydyttävä, varsinkin kun niiden olemassaoloa ei tue mikään muu kuin ikivanhasta astrologisesta virhelaskelmasta (Aurinko + Kuu + viisi planeettaa) putkahtanut pyhä seitsenluku.

No jaa, tästähän voisi kirjoittaa ja kiistellä laajemmin kuin mitä Argus-lehden palstat antavan myöten. Ja jos nyt saan kaikki teosofit kimppuuni, minun on pyydettävä virkavapautta. He nimittäin kirjoittavat aina paljon, paljon...

Teosofian eettinen sisältö ja historiallinen perusta ovat aina tehneet minuun vaikutuksen. Mutta "okkultistinen luonnontiede", erityisesti kemia, vaikuttaa teosofien harrastamana vähemmän kunnioitusta herättävältä. Se antaa pikemminkin epäluotettavan, mutta samalla tyhmänylpeän ja lörpöttelevän vaikutelman. Rouva Besant ja herra Leadbeater voisivat kerralla korjata syvällisen oppinsa maineen, jos he suorittaisivat selvänäköisyydellään yhdenkin kvalitatiivisen kemiallisen analyysin.

Minä haluan sekoittaa litiumkloridia, kultabromidia ja ammoniumjodidia, näyttää pulverin heille ja kysyä: Mitä atomeja näette? Jos he sitten vastaavat, tunnin, kuukauden tai vuoden kuluttua: siinä on litiumia, kultaa, typpeä, vetyä, klooria, bromia ja jodia - niin silloin minä lankean kaikkien maailman kemistien kanssa polvilleni valmiina palvomaan heitä.

Tiedän vallan hyvin, miten teosofit vastaavat pyyntööni: okkultistinen tutkimus ei vajoa tuollaisten "yksinkertaisten todistusten" tasolle, vaan skeptikoiden tehtävä on nousta vihkiytyneiden tasolle ja kouluttaa itsensä näkemän ja uskomaan. Mikäs siinä, mutta miksi sitten pitää levittää suurelle yleisölle tällaisia kuvitettuja latteuksia, jotka eivät sen enempää opeta, vakuuta kuin houkuttelekaan? Olen havaitsevinani pahan ristiriidan tämän naurettavan torikaupan ja sen ylvään syrjään vetäytymisen välillä, jota teosofit osoittavat tieteen pyytäessä heiltä edes pienen pientä todistetta.

(Argus 1910)

Teosophistis and Atoms

by Gustaf Mattsson (1873-1914)

Leading members of the Teosophical Society pioneered at the turn of the century a field of knowledge that they called "occult chemistry". By way of clairvoyance they claimed to have seen the inner atomic structure of most known elements. Gustaf Mattsson was a chemist and a leading journalist in Helsinki at that time, and followed the developments in occult sciences with a skeptical eye. The article was originally published in Mattsson's journal Argus in 1910, and was translated for Skeptikko (from Swedish to Finnish) by Matti Virtanen.

Gustaf Mattsson (1873-1914) aloitti lyhyen, mutta värikkään elämänuransa kemistinä ja toimi mm. Teknillisen korkeakoulun kemian lehtorina sekä vt. professorina. Hänen laajat ja monipuoliset tietonsa sekä harvinainen kirjallinen lahjakkuutensa saivat hänet kuitenkin antautumaan yhä enemmän journalistiikan valtaan. Vuonna *1907 hän perusti muutamien ystäviensä kanssa Argus-kulttuurilehden ja 1911 hänestä tuli uuden Dagens Tidning -nimisen pääkaupunkilehden päätoimittaja. Mattsson kuoli 41-vuotiaana tuberkuloosin - ja luultavasti myös liian suuren työtaakan - murtamana.*

Mattssonin kuoleman jälkeen Holger Schildts Förlag julkaisi laajan valikoiman hänen kirjoituksiaan, joista kuuluisimmat ovat Dagens Tidningissa alunperin julkaistut I dag -nimiset pakinat. Kustantaja on ystävällisesti antanut Skeptikolle luvan julkaista Mattssonin 1910 kirjoittaman, mutta vielä tänäänkin hämmästyttävän ajankohtaisen artikkelin "Teosofer och atomer", jonka on suomentanut Matti Virtanen.

Jos joku Skeptikon lukija omistaa artikkelissa mainitun okkultistista kemiaa käsittelevän kirjan ja toimittaa meille kopiot siinä olevista atomien kuvista, julkaisemme ne ilomielin seuraavassa numerossa.

N.M.

Lehdistökatsaus keväältä 1991

Tommi Savolainen, Matti Virtanen

Sanomalehtien ilmoitustoimisto Sita on seurannut yliluonnollisiksi väitettyjä ilmiöitä ja Skepsis-yhdistystä käsittelevää lehtikirjoittelua tämän kevään ajan. Alkuvuoden kirjoittelua hallitsi kaksi aihetta: Steiner-koulujen valtionavustukset mahdollistavan lain säätäminen eduskunnassa, ja scientologien "persoonallisuustestien" lisääntyvä kaupallinen käyttö työhönotossa.

Steiner-keskustelua referoitiin jo viime Skeptikossa, ja sillä saisi taas helposti vuorattua kokonaisen lehden. Säästämme lukijoita, ja aloitamme U-Man Finland -nimisestä yrityksestä, jonka käyttämä kysymyssarja sai runsaasti julkisuutta tänä keväänä.

Keskustelun testin pätevyydestä avasi Helsingin Sanomissa 25. tammikuuta pettynyt työnhakija, joka hylättiin U-Man-testifirman lausunnon perusteella. Kun hakija oli pyytänyt tarkempaa selvitystä arvion perusteista, "testori vastasi, että testin luotettavuus kärsii tarkemmasta erittelystä". Kirjoitusta kommentoivat Riitta Autiosaari Suomen Psykologiliitosta (30.1.) sekä opiskelijat Hannes Ikäheimo (6.2. ja 19.2.) ja Jaana Pirkkalainen (2.3.). He kaikki olivat sitä mieltä, ettei U-Manin käyttämä dianeetiikkatesti mittaa työelämässä selviytymistä. Psykologiliitto sai taas hyvän tilaisuuden vaatia Suomeen psykologilakia, joka estäisi muita kuin koulutettuja psykologeja tekemästä rahaa persoonallisuustesteillä. Opiskelijat kehottivat myös psykologeja menemään itseensä ja miettimään, ovatko testit ylipäänsä tarpeen työhönotossa.

Iltalehden (18.2.) mukaan U-Man lähtee siitä, että työnhakija yrittää rekrytointitilanteessa pettää työnantajaa ja esiintyä

parempana kuin onkaan. Testi paljastaa sitten hakijan "todellisen" minän ja karsii pois yhteistyökyvyttömät hakijat. Yrityksen edustaja Riitta Railo viittasi tähän vastineessaan 12.2. Helsingin Sanomissa: Hän kehui, että testi antaa "varmaa tietoa tietoisen tai tiedostamattoman persoonallisuusnaamion takaa". Persoonallisuustestejä tekevät konsulttiyritykset kiistävät Railon väitteet ehdottomasti, mutta U-Man Finlandin toimitusjohtaja Tapio Ahokas julistaa, että psykologit ovat jäävejä arvostelemaan scientologien testiä: "On ymmärrettävää, että psykologiset testausyritykset ovat huolissaan tulevaisuuden tuotoistaan ja käyttävät kaikkia mahdollisia keinoja päästäkseen eroon vahvasta ja laajentuvasta kilpailijasta."

Ylioppilaslehti (20.2.) keskittyy kuvailemaan scientologiauskontoa, jonka L. Ron Hubbard kehitti 50-luvulla dianetiikka -"tieteensä" pohjalta. Jutussa on käytetty asiantuntijana uskontotieteilijä Harri Peltolaa, joka kertoo scientologian todellisten juurien olevan USA:ssa jo 1870-luvulla versoneissa New Thought -liikkeissä. "Uusi Ajatus oli suunnillen se, että koska täydellinen Jumala on luonut ihmisen, on ihmisenkin oltava täydellinen. Puutteen täytyy olla harhaa, ja mieli on oikaistava, jotta asiat palaisivat alkuperäiseen jumalalliseen tilaansa. Peltola kertoo myös kokemuksiaan scientologien opintopiiristä: "Meininki oli vähän sellainen, että jos oli jostakin asiasta eri mieltä, se tarkoitti ettei ymmärtänyt asiaa."

Scientologiakeskustelun laannuttua sanomalehdissä tarjosi huhtikuun Hymy-lehti oman raporttinsa aiheesta. Lehti haastatteli U-Manin toimitusjohtajaa, firman entistä työntekijää ja Psykologiliiton toiminnanjohtajaa, ja esitteli jo tutuiksi tulleet asiat: U-Manin testi on täsmälleen sama kuin dianetiikkakeskuksissa käytettävä persoonallisuustesti, eikä sillä voi saada mitään oleellista tietoa ihmisen kyvyistä selviytyä työssään. Kouvolan kaupunki on kuitenkin käyttänyt U-Man-testiä esimiestason työntekijöitä valittaessa, ja kaupungin henkilöstöpäällikkö on jopa kiitellyt testiä siitä, että "haastatteluun käytetty aika on oleellisesti lyhentynyt".

Ilta-Sanomat kertoi 3. toukokuuta, että Espoon kaupunki on testauttanut U-Manilla kaupunkisuunnitteluviraston päällikön virkaa hakeneita. Kaupunginjohtaja Pekka Löyttyniemi sanoi lehdelle, että hänen mielestään kysymykset "eivät olleet arveluttavia". Onkohan tapaus tulkittava niin, että Espoo havittelee itselleen huuhaa-palkintoa nyt kun Vantaallekin on sellainen myönnetty.

Scientologiasta kiinnostuneille melkein pakollista luettavaa on Time-lehden laaja reportaasi, joka julkaistiin kansikuvajuttuna 6. toukokuuta. Toimittaja Richard Behar penkoi scientologien tekosia puolisen vuotta, ja tulos on Pulitzer-tason journalismia. Ilta-Sanomat julkaisi siitä lyhennelmän 1. kesäkuuta. Jos suomalaisesta keskustelusta on saanut sellaisen käsityksen, että scientologien puuha on harmitonta harrastelua, niin se on nolo juttu. Timen reportaasi oli otsikoitu: "Ahneuden ja vallan kukoistava kultti."

Ihmeellisiä parantumisia

Ihmeparaneminen on aina ajankohtainen aihe. Avussa 2/1991 esitellään Matti A. Miettisen viimevuotisesta väitöskirjasta tehty kansanpainos "Sinä paranet - nyt!" Miettinen toistaa Avussa havaintonsa, jonka mukaan Niilo Ylivainion kokouksissa ei ole kukaan todistettavasti parantunut elimellisestä sairaudesta. Kipinä-lehti on puolestaan haastatellut toimittaja Kaj Aaltoa, joka on kirjoittanut ihmeparantamisesta teoksen "Nouse ja käy". Aallon mielestä tuntuu epäilyttävältä, etteikö yhtään ihmeparanemista löytyisi. Hänen järkeilynsä mukaan on mahdollista, että todellisuudessa yliluonnollinen paraneminen voidaan selittää luonnollisesti.

Kevään paras juttu ihmeparantamisesta löytyy Terveys 2000 -lehdestä (3/1991), joka myös on haastatellut Matti A. Miettistä. Otsikko on asiallisen toteava: "Ihmeparantumisille on luonnollinen selitys". Miettinen hakee selitystä parantajien suosiolle todennäköisyydestä: "Kaikista tapauksista valtaosa sopii tavanomaiseen, ihmeettömään, keskimääräiseen. Yhtä todennäköistä kuitenkin on, että kaikessa on poikkeustapauksia. - - Uskovaiselle voi lottovoittokin olla vastaus hänen rukouksiinsa."

Paraviihteen veteraani Oskar Reponen kirjoittaa tammikuun Se-lehdessä haltioituneesti helsinkiläisestä käsilläparantajasta Marja-Leena Ahosta: "Olen etsinyt parantajaa, joho koululääketiede uskoisi ja jonka toiminnasta tiedemiehinä olisi myönteinen käsitys. Nyt löysin sellaisen." Reposen mukaan lääkärit ovat ihmetelleet Aho kykyjä. Lokakuussa 1989 Aho perusti oman hoitolan, jonne on kuulemma ajanvarauksia vuodeksi eteenpäin.

Aho sanoo luovuttavansa parantamisvaiheessa potilaalle omaa "elämänenergiaansa" käsiensä kautta. Jos potilaalla on riittävä vastaanottokyky, hän voi periaatteessa parantua mistä tahansa sairaudesta, kuten diabeteksesta, epilepsiasta, syövästä ja sappikivistä. Aho toivoo itse, että hänen kykyjään tutkittaisiin tieteellisesti. Toivottavasti hänen toivomuksensa toteutuu.

Aamulehdessä kerrottiin 20.1. viitasaarelaisesta kansanparantajasta Urpo Pollarista, joka hoitaa pääasiassa selkävaivoja ja muita särkyjä painelemalla ja "verettömällä kuppauksella". Huomiota herättää maininta, että hänen sormistaan lähtee "sähköiskuja". Vielä hurjempi sähkömies löytyy Kiinasta Sichuanin (Setsuanin) maakunnasta (Hymy 2/1991). Tämän Lin Juajungin väitetään pystyvän vastaanottamaan kivutta 650 voltin sähköiskuja, sytyttämään lamppuja käyttäen ruumistaan virtalähteenä, ja jopa paistamaan munia ja kaloja kämmenellään.

Sähköisiä ihmisiä on toki ollut ennenkin, ja ilmiölle on annettu nimi: Tiedon rajamailla -teoksessa (s.254) puhutaan "korkeajänniteoireyhtymästä", ja sen sanotaan olevan sukua "psykokineettisille voimille". Hymyn juttua lukiessa tulee mieleen suomalaiseen tukkilaisperinteeseen kuuluva tarina mahtavasta Tarvaisen isännästä. Hän sairastui ennen kuolemaansa niin korkeaan kuumeeseen, että piiat paistoivat hänen vatsansa päällä räiskäleitä. Onko siis Suomessakin elänyt korkeajänniteoireyhtymää potevia ihmisiä - vai kerrotaanko Kiinassakin samanlaisia kansantarinoita kuin meillä?

Se-lehti esittelee nykyhetken tunnetuimman suomalaisen ihmeparantajan Seppo Juntusen. Kirjoittaja Harry Sarpamo on yrittänyt saada parantuneita kertomaan kokemuksistaan lehdelle, mutta kukaan ei ole suostunut antamaan nimeään ja kuvaansa julkisuuteen. Sarpamo ihmettelee: "Pelätäänkö kukaties, että luvalla sanoen riivaajahenki valtaa uudestaan ruumiin, jos erehtyy puhumaan väärälle ihmiselle?"

Tässä voisi jo mukailla Veikko Lavia: Jokainen ihmeparantaja on jutun arvoinen. Lapin Kansa kirjoittaa (9.3.) Terttu Oksasesta, joka on sekä henkiparantaja että maalausmeedio. Hänen erikoisalaansa on kaukoparannus: hän kirjoittaa avuntarvitsijan nimen, osoitteen ja sairauden mustaan (sic) kirjaan, jota hän pitää rukoillessaan käsiensä välissä.

Vanha tuttu Matthew Manning näyttää käyneen Turun puolessa esittelemässä taitojaan (Turun Ylioppilaslehti 10/1991). Lehti kertoo, että kun Manning käsitteli erästä selkävaivaista naista, "tuntui yleisöön saakka kova kuumuus". Jälleen suurjänniteoireyhtymä?

Sangen kiintoisalta vaikuttaa Aamulehden 11.3. haastattelema irakilaissyntyinen, Nokialla asustava fysioterapeutti Nebil al-Marayati. Hän on yhdistänyt kiinalaisen "lääketieteen" ja fysioterapian omaksi luonnonmenetelmäkseen acuphysioksi. Menetelmän teoreettinen perusta kuulostaa jotenkin tutulta: "Ihmisellä on 12 energiakanavaa, jotka kiertävät ruumista päästä jalkoihin. Jos ihmisen energia ei ole tasapainossa, siitä seuraa ärsykkeitä ja sitten tauti."

Mustelin tv-tähtenä

Maalis-huhtikuussa Sitan haaviin jäi yhdeksän leikettä, joissa Skepsis-yhdistys mainittiin nimeltä. Yliluonnollisia asioita käsitteleviä juttuja oli kaiken kaikkiaan kuutisenkymmentä.

Helsingin Sanomissa ilmestyneet jutut ihmeistä (30.3.) ja Nostradamuksesta (16.4.) saivat ehkä laajimman lukijakunnan. Nostradamus on ollut taas suosiossa, ilmeisesti siksi, että Mirja Pyykkö käsitteli hänen ennustuksiaan televisio-ohjelmassa 9. maaliskuuta. Tekniikka ja talous -lehti huomasi sentään (24.4.), että Nostradamuksen ennustus Neuvostoliiton hajoamisesta on mennyt pieleen: "Suuren profeetan ennustustarkkuuden heikkoutta kiittävät paitsi Skepsis-seura, myös kaikki karhun naapureiksi asettuneet." (Toim. huom.: Skepsis ei ota kantaa siihen, onko Nostradamuksen kyvyttömyys kiittämisen vai moittimisen arvoinen asia.)

Maasäteilystä on kinasteltu Jyväskylän päälehdessä Keskisuomalaisessa. Pentti Ruusanen on samoilla linjoilla kuin entinen kansanedustaja-varpumies Mauno Pohjonen: maasäteily kelpaa selitykseksi mitä erilaisimpiin sairauksiin (21.3.). Ruusasen kirjoitukseen vastannut Kari Saari Äänekoskelta kertoo (4.4.) puolestaan Oulun yliopiston tutkimuksista, joissa maasäteilyä ei löytynyt. Saari mainitsee myös Skepsiksen 10 000 markan palkkion ja kehottaa Ruusalaa yrittämään. Se on oikein: kaikki maakuntien kyvyt esiin!

Skepsiksen puheenjohtajan Nils Mustelinin esiintyminen televisiossa Mirja Pyykön edellä mainitussa huuhaa-ohjelmassa on kirvoittanut kommentteja. Pohjolan Työ (14.3) kehuu Muste---ia viehättäväksi ja selväsanaiseksi: "määrätietoisesti ja varmasti hän kumosi kaiken yliluonnollisen Nostradamuksen ennustuksista horoskooppeihin asti." Kalevan televisiokolumnisti Hilppa Kontiainen sen sijaan on huomattavasti varautuneempi, vaikka myöntääkin aina arvostaneensa Mustelinia. Hänen mielestään asetelma oli kovin epätasainen, kun studioon oli saatu vain nuoria astrologian harrastajia: "Vanha herra veti jo kättelyssä pitemmän korren."

Länsi-Savon yleisönosastoon on kirjoittanut Uri Gellerin ihmekykyihin uskova Pekka Mäkinen. Hän vetoaa Lontoon yliopiston fysiikan professorin John Hastedin tutkimuksiin, jotka todistavat Gellerin kyvyt aidoiksi... Hän ei ilmeisesti tiedä, että Hastedin Geller-kokeissa ei ollut läsnä ammattitaikuria (Gellerin itsensä lisäksi).

Kaksi lehteä on julkaissut Nils Mustelinin haastattelun. Oululainen Liitto-lehti on saanut 8.3. juttuunsa varsin pessimistisen sävyn: Mustelin pitää pseudotieteiden suosiota uhkaavana ja huolestuttavana ilmiönä. Toukokuun Hymyn haastattelu on viihteellisempi ja kevyempi. Siinä esitellään sporalogiaa, Skepsiksen toimintaa ja James Randin tempauksia. Lopuksi Hymy yhtyy Skepsiksen haasteeseen ja lupaa maksaa omasta puolestaan toiset 10 000 markkaa henkilölle, joka osoittaa valvotuissa olosuhteissa yliluonnollisia kykyjä.

New Age -ilmiö sai runsaasti palstatilaa lehdissä maaliskuun alussa, kun Helsingissä pidettiin nuoriso- ja uususkontoja käsitellyt seminaari. (Muun muassa Kotimaa 8.3., Kristityn Vastuu 21.3., Keskipohjanmaa 29.3., Rauhan tervehdys 3.4.). Lähetysteologi Timo Vaskio Kirkon lähetystyön keskuksesta toteaa haastattelussa, ettei kirkko ole meillä vielä riittävästi reagoinut New Age -liikkeen haasteeseen. Lähetyskeskus harkitseekin palvelevan puhelimen perustamista, jotta ihmiset voisivat tarpeen vaatiessa saada tietoa uususkonnoista ja kirkon suhtautumisesta niihin. (Missä viipyy Skepsiksen palveleva puhelin!)

Pohjolan Työ (12.4.), Kouvolan Sanomat (13.4.) ja Viikko-Eteenpäin (12.4.) ovat julkaisseet toimittaja Paula Saukon katsauksen New Ageen. Saukko on tutkinut kirjakauppa Era Novan hyllyjä ja haastatellut Harri Heinoa, joka arvelee ihmisten pettyneen tieteen, tekniikan ja perinteisen politiikan kykyyn ratkaista ongelmia.

Länsiväylä (27.2.), Ylä-Kainuu (5.3.) ja Insinöörikunta (3/1991) ovat haastatelleet Transsendentaalisen meditaation kouluttajaa Juhani Heikkistä, joka on perehdyttänyt TM:n saloihin yli 4 000 suomalaista. Hänen sanomansa kuuluu näin: Vain kaksi 15-20 minuutin meditointijaksoa päivässä, ja unentarve vähenee, stressi poistuu, sydänviat, kasvaimet ja psyykkiset sairaudet häviävät, oppimiskyky ja luovuus kehittyvät. Jos ette usko, niin miettikää tätä: Itse paavikin on suositellut meditointia.

Jos joku ei jaksa mietiskellä omin voimin, hänelle on tarjolla "aivokone", jota Kauneus ja Terveys -lehden (3/1991) toimittaja on käynyt kokeilemassa Osho-meditaatioklubilla Helsingissä. Laite lähettää pulputtavaa ääntä ja punaisia valonvälähdyksiä, jotka täyttävät aivojen pintakerroksen: Ajatuksille ei yksinkertaisesti jää tilaa. "Laitteen valmistajat mainostavat, että tunti laitteen antamaa rentoutushoitoa vastaa Hawaijin lomaa. "Aivokone on kuulemma suurta muotia Yhdysvalloissa, jossa suihkuseurapiirit viettävät vapaahetkiään "mielen jumppasaleissa", istuen nojatuolissaan aivokone korvilla ja silmillä. Ja tietysti tässäkin mentelmässä käyttäjä älykkyys, muisti, luovuus ja itseluottamus paranevat.

Lopuksi Patrick Le Louarnin välittämiä tietoja Ranskasta (Etelä-Suomen Sanomat 2.4.): Kymmenen miljoonaa ihmistä

käyttää säännöllisesti ennustajien palveluksia. Suosituin neuvonantaja on astrologi, seuraavana yleistietäjä, sitten kädestäennustaja ja numerologi. Vähiten luotetaan korteista povaajaan (ranskalaista rasismia käytännössä?). Ennustusbisneksen liikevaihdoksi on arvioitu 21 miljardia frangia (epäilyttävää; yli 2 000 per asiakas), ja taloudellinen lama on tietysti tuonut alalle lisää toimintaa, jopa ruuhkaa ennustajien vastaanotoille. Vakioasiakkaita ovat kuulemma arvostetut poliitikot ja liikemiehet, ja astrologi on mukana päättämässä työhönotosta mo nessa kunniallisessa firmassa. Miten meille käy, kun Eurooppa yhdentyy?

Press Review

During the past spring, all printed material on the paranormal and pseudosciences has been under close scrutiny at professional press clippings agency in Helsinki. They collected more than a hundred articles and letters published by the Finnish press during the first four months of 1991. Most widely discussed topics were the use of scientologists' personality tests in sorting out job applicants, the influence of anthroposophical philosophy in Steiner-schools and fringe medicine in general. Miracle-healers also got a lot of press, both good and bad.

Keskustelua

Tarvainen vastaa Mustelinille

Nils Mustelinin kirjoituksessa Astrologia, taikausko ja moraali (Skeptikko 10, 1991) on parisenkymmentä kohtaa, jotka vaatisivat oikaisuja ja selvennyksiä. Toimituksen myöntämän tilan puitteissa keskityn yhden asian käsittelyyn: Mustelin kirjoittaa tohtoreita Geoffrey Dean, Michel Gauquelin ja Hans J. Eysenck tarkoittaen tutkijoista, "jotka ovat osoittaneet astrologisten väitteiden olevan perättömiä" (sivu 10). Totuus on kuitenkin aivan toisenlainen; lause perustuu omavaltaiseen tulkintaan ja asiayhteydestä irroitettujen sitaattien käyttöön, kuten seuraavasta ilmenee.

1) Sivulla 10 Mustelin kirjoittaa erääseen tiivistelmään viitaten, että "Geoffrey Deanin ainutlaatuisen laajoihin tietoihin perustuva johtopäätös on siis astrologian kannalta varsin masentava:...". Tosiasiassa Dean ei mainitussa tiivistelmässään tee yhteenvetoa laajoista tiedoistaan, vaan tarkastelee tutkimuksia erään laskennallisen korrelaatiokertoimen valossa, joka on kehitetty tulosten käyttökelpoisuuden vertailuun. Deanin useissa kirjoituksissa (viimeksi The Astrological Journal, Sept./Oct. 1990) todetaan varauksetta, että tutkimustulokset ovat usein olleet tilastollisesti erittäin merkittäviä, mutta eivät käytännöllisesti hyödyllisiä astrologisen kartan (mekaanisen) tulkinnan kannalta. Olen kuullut Deaniltä suoraan hänen Suomen vierailunsa aikana, mikä hänen laajoihin tietoihin perustuva johtopäätöksensä on: "tutkimustulokset näyttävät hyviltä astrologian kannalta".

2) Sivulla 9 Mustelin esittää sitaatin Michel Gauquelinin johto- päätöksenä tutkimustuloksistaan. Tosiasiassa sitaatti löytyy vuonna 1967 julkaistun noin 200-sivuisen kirjan The Comic

Clocks sivuilta 84-85. Lausunto ei ollut edes vuonna 1967 yhteenveto hänen siihen asti tekemistään tutkimuksista, vaan historiallisen katsauksen lopuksi esitetty arvio astrologiasta kohtaloita ennustavana menetelmänä. Kuten jo kirjan alaotsikosta "From Astrology to a Modern Science" voi odottaa, Gauquelin esittää kyseisen lausunnon jälkeen useita tutkimustuloksia, jotka kertovat Auringon, Kuun ja planeettojen vaikutuksista luontoon ja ihmiseen.

Mustelin kirjoittaa Gauquelinin Mars-tutkimuksista, että muiden tutkijoiden tulokset ovat olleet ristiriitaisia. Tämä on harhaanjohtavasti sanottu. Mars-ilmiön merkittävyys on nimenomaan siinä, että monet tutkijat, myös eräät skeptikot, ovat tarkistaneet Gauquelinin metodiikan ja vahvistaneet ilmiön olemassaolon useissa tutkimuksissa. Yhdysvaltojen skeptikot ovat ns. Zelenin testillä varmentaneet ilmiön. Kurtz, Zelen ja Abell ovat tehneet tutkimuksen, joka heidän mielestään ei tukenut Mars-ilmiötä, mutta Michel ja Francoise Gauquelinin sekä Göttingenin yliopiston psykologian professorin Suitbert Ertelin analyysien mukaan heidänkin aineistonsa tukee Mars-ilmiötä.

Kyseinen Mars-ilmiö (huippu-urheilijoiden syntymähetkellä Mars on tavallista useammin lähellä askendenttia, itäistä horisonttia, tai lähellä MC:tä, etelässä) on vain yksi Gauquelinien tutkimus- tuloksista. Merkittävää on se, että he vastaavalla tavalla ovat löytäneet esimerkiksi yhteyden Jupiterin ja poliitikkojen, Saturnuksen ja tiedemiesten välillä. Vastaavasti he ovat teksti- analyysilla löytäneet luonteenpiirteiden ja planeettojen välisiä vastaavaisuuksia, jotka ovat olleet keskeisiä astrologiassa yli kaksituhatta vuotta.

3) Sivulla 8 esitetään Hans Eysenckin ja David Niasin johtopäätös heidän kirjassaan Astrology: Science or Superstition. Mustelin kirjoittaa: "käytyään läpi suuren määrän sekä omia että muiden tutkimuksia, Eysenck ja Nias esittävät seuraavan johtopäätöksen", jota seuraa astrologian täysin tyrmäävä johtopäätös. Tämä johtopäätös ei kuitenkaan löydy kirjan viimeisestä luvusta "Verdict and Prospect", vaan 140 sivua aiemmin luvun "Personal Destinies" (henkilökohtaiset kohtalot) johtopäätöksenä. Kirjan viimeisessä luvussa Eysenck ja Nias esittävät seuraavia yhteenvetoja: "Jos kysymys kuuluu 'ovatko astrologiset väitteet tosia', vastaus on kyllä ja ei, mutta enimmäkseen ei".

"Kaiken kaikkiaan vastauksena kysymykseen 'toimiiko astrologia' yhdymme Deanin ja muiden yhteenvetoon: syntyy sellainen kuva, että astrologia toimii, mutta harvoin sillä tavalla tai siinä laajuudessa kuin väitetään."

Viime vuonna julkaistuissa muistelmissaan (Rebel with a Cause, W.H. Allen, 1990) psykologian professori Eysenck kertoo, kuinka hän alkoi lukea Michel Gauquelinin tutkimuksia varmana siitä, että hän löytäisi niistä metodisia ja tilastotieteellisiä virheitä. Hän kuitenkin totesi Gauquelinin tutkimukset huolellisesti tehdyiksi. Perehtyessään tarkemmin tutkimuksiin ja tehdessään vaimonsa kanssa uusia asiaan liittyviä tutkimuksia, Gauquelinien löydökset vain vahvistuivat. Muistelmissaan Eysenck sanoo, että henkilökohtaisesti hän kyllä olisi onnellisempi, jos planeetoilla ei olisi vaikutuksia ihmiseen, mutta tosiasiat ovat tosiasioita.

Tilastollisissa tutkimuksissa astrologiset vaikutukset näkyvät pieninä, ja vain osa astrologisesta perimätiedosta on toistaiseksi tutkimuksissa saanut vahvistusta. Todellisuudessakin vaikutukset ovat varmasti vähäisiä, jos niitä verrataan moniin harhakäsityksiin astrologiasta kohtaloiden ennustamismenetelmänä. Toisaalta ihmisluonnetta ei voida kuin pinnallisesti tutkia kvantitatiivisilla tilastotieteellisillä menetelmillä. Siten sille, joka haluaa tietää tarkemman totuuden astrologiasta, ei ole muuta tietä kuin astrologisten karttojen tulkinnan opiskelu.

Lukija, joka haluaa lisää tietoa tilastollisista tutkimuksista ja astrologian tietolähteistä, voi pyytää astrologisen tietopaketin Suomen Astrologinen Seura ry:ltä (PL 90, 00131 Helsinki). Toisin kuin Mustelin kirjoittaa, astrologia ei perinteisesti ole ollut salatiede eikä ole sellainen nykyisinkään. Astrologisen seuran tilaisuuksiin, kuukausiesitelmiin ja kesäseminaariin, ovat kaikki ei-jäsenetkin tervetulleita; tilaisuuksista saa tietoa puhelinvastaajasta (90 - 537 435).

Kyösti Tarvainen, dosentti
Suomen Astrologinen Seura ry:n puheenjohtaja

Mustelin vastaa Tarvaiselle

Tarvaisen vastineen otsikkona voisi olla "Miten valikoida tutkimustuloksia siten, että saadaan tukea ennalta postuloidulle oppijärjestelmälle". Gauquelinin kiistanalaiselle Mars-ilmiölle annetaan suurta painoa, mutta nimen omaan hänen täysin murskaava kritiikkinsä perinteisen astrologian opeista sivuutetaan sanoilla "vain osa astrologisesta perimätiedosta on toistaiseksi tutkimuksissa saanut vahvistusta".

Varsinkin Deanin ja Eysenckin hyvin valaisevat selvitykset niistä kognitiivisista prosesseista, jotka näennäisesti saavat astrologian "toimimaan", jäävät kokonaan vaille huomiota - ilmeisesti siksi, että Tarvaisen suosittelema kuningastie astrologiaan perustuu siihen, ettei opiskelija tiedosta oman tiedonhankintansa valikoivaa luonnetta.

Astrologian okkultistista luonnetta on korostanut mm. ammattiastrologi Sven Stenberg, ja Tarvainen on itsekin myöntänyt, että nykyastrologian formulointiin on vaikuttanut yksi vuosisatamme okkultistisimmista liikkeistä: teosofia. (Siitä enemmän tämän lehden artikkelissa Teosofit ja atomit.)

N. M.

Ilmoitus Skepsiksen jäsenille ja Skeptikon tilaajille:

Tämän numeron mukana teille on lähetetty jäsenmaksu- eli tilausmaksulomakkeet, joilla voitte maksaa vuoden 1991 maksunne Postipankkiin, Skepsiksen tilille no. 6371 513. Jäsenmaksu on 75 markkaa, samoin tilausmaksu. Alle 20-vuotiaiden jäsenmaksu on 30 markkaa.

Huomatkaapa, että Skeptikko-lehti on jäsenetu, eli se ei maksa jäsenille mitään. Viime vuonna maksuolomake oli sen verran epäselvä, että aika moni maksoi molemmat. Hallitus on päättänyt, että heidän jäsenmaksunsa myös vuodelta 1991 on suoritettu. Jos lehtesi mukana ei ole maksulomaketta, voit olla huoleti: hoidit asian jo viime vuonna.

Tulevia tapahtumia

Randi taas Suomessa

Yhdysvaltalainen taikuri, kirjailija ja puhujamestari James Randi vierailee tässä kuussa Suomessa. Hän osallistuu Helsingissä pidettävään kansainväliseen terveyskasvatusalan konferenssiin, ja esiintyy vierailunsa aikana kaksi kertaa myös Skepsiksen luentotilaisuudessa. Luennon aihe on:

"The Search for Miracles"

Luentoa voi tulla kuulemaan joko maanantaina 17. kesäkuuta tai tiistaina 18. kesäkuuta 1991 kello 18-20 Helsingin yliopiston Porthanian luentosaliin P II, Hallituskatu 11-13. Skepsiksen jäsenet pääsevät tämän tai viime vuoden jäsenmaksukuitilla ilmaiseksi, muilta peritään kulujen kattamiseksi 20 markan pääsymaksu.

Euroopan skeptikoiden kokous

Kuten jo Skeptikon viime numerossa mainittiin, Euroopan skeptikot kokoontuvat 4.-5. lokakuuta 1991 yhteiseen kokoukseen Amsterdamiin, joka sijaitsee Euroopan Yhteisössä, tarkemmin sanottuna Hollannissa. Kokouksessa käsitellään mm. taikavarpu- ja maasäteilytutkimuksia, vaihtoehtolääkinnän asemaa eri maiden lainsäädännössä ja muita hyvin käytännönläheisiä teemoja.

Esitelmöitsijöiden ilmoittautumisaika on jo päättynyt, mutta paikalle kannattaa lähteä myös kuuntelijaksi. Kyselyt kannattaa osoittaa suoraan järjestäjälle, joka on Alankomaiden Skepsissäätiö. Kontaktihenkilö on Dr. J.W. Nienhuys, Dommelseweg 1A, VA Waalre, The Netherlands.

Kokous pidetään Park-hotellin Rembrant-huoneessa. Hotelli sijaitsee lähellä Amsterdamin keskustaa ja kuuluisaa Rijksmuseumia. Konferenssimaksu on 75 guldenia eli noin 150 markkaa. Majoitus Park-hotellissa maksaa 187 guldenia vuorokaudelta yhden- ja 248 guldenia kahden hengen huoneissa. .Amsterdamissa on kuulemma halvempiakin majoitusmahdollisuuksia, mutta niistä pitää ottaa selkoa itse.

Ennustuksia

Maankuulu taikavarpumies Esko Jalkanen lähestyi huhtikuun alussa Skepsis-yhdistyksen puheenjohtajaa Nils Mustelinia ystävällisellä kirjeellä, jossa korjattiin Mustelinin puheita siitä, ettei tapahtumia voi tietää ennalta. Sanasta miestä — Jalkanen pani itsensä reilusti likoon ja esitti oman lyhyen aikavälin maailmanpoliittisen ennustuksensa:

Jalkasen mukaan huhtikuun puolivälin tienoilla piti Irakissa syttyä ydinsota, jossa Saddam Husseinin piti ampua ohjuksilla sekä Israeliin että Yhdysvaltain tukikohtiin varsin tuhoisin seurauksin: Israel vastaa tusinalla atomipommilla.

Jalkanen varautui kirjeessään viisaasti myös siihen, että ennustus ei toteudu: Jos mitään ei tapahdu, on näkemykseni "vain yksi huuhaa-ennustus", hän kirjoitti. Tässä tapauksessa skeptikkokin voi olla vilpittömästi iloinen siitä, että ennustus ei toteutunut.

Osa nykyajan astrologeista väittää kiven kovaan, että heidän alansa on kehittynyt osaksi psykologiaa ja jättänyt taakseen muinaisen ennustusten aikakauden. Onneksi eivät kaikki: Sven Stenberg, yksi Suomen tunnetuimpia ammattiastrologeja, on suvainnut antaa Tele-lehteen haastattelun, jossa hän ilmoittaa näkevänsä tulevaisuuteen.

Miksi ihmeessä Tele-lehteen? No tietysti siksi, että Stenberg palvelee nyt horoskooppeineen 9700-palvelunumerossa. Numerosta saa kuulla nauhoitettuja viikkohoroskooppeja, jotka ovat "ammattityötä", kuten Stenberg itse sanoo.

Ja lopuksi se ennustus: Stenberg kertoo Tele-lehden lukijoille, että Suomi devalvoi heinäkuussa. Tarkkailkaa markan arvoa.

Ruotsintipat

Käsiini sattui ystävän työpaikalla kiertänyt ihmelääkkeen resepti. "Ruotsintipat, saksaksi Schwedenbitter, Schwedentropfen, Schwedenkrauter."

Resepti ei ollut mikään tavanomainen yrittien sekoitusohje, vaan siihen liittyi peräti seitsemän tiuhaan präntätyn liuskan mittainen todistajanlausunto lääkkeen tehokkuudesta. Kyseessä on tarinoiden mukaan todellinen ihmelääke, joka parantaa paitsi syövän ja sydäntaudit, myös "kaikki arvet", ja mikä parasta: "Juopunut saadaan silmänräpäyksessä selviämään kahdella ruokalusikallisella tippoja."

Vaihtoehtolääkinnän nöyryyden kiteytymä löytyy tippojen käyttöoppaan viimeiseltä sivulta: "Voidan oikeutetusti sanoa, että on tuskin sairautta, jota ruotsintipat eivät paranna. Kaikissa tapauksissa ne ovat kaiken hoidon perusta."

Sekoitukseen on pantava seuraavat aineet: "10g aloetta, jonka sijasta voidaan käyttää koiruohoa; 5g myrraa; 0,2g saframia; 10g sennanlehtiä; 10g luonnon-kamferia; 10g raparperinjuurta; 10g sitverinjuurta; 10g mannaa; 10g 'Theriak venezian'; 5g kurhoa; 10g karhunputken juurta." Ruotsintipat saadaan näistä aineksista seuraavasti: "Yrtit pannaan kahden litran pulloon, johon lisätään 1,5 litraa 38-40 -prosenttista vilja- tai hedelmäviinaa (sic). Annetaan seistä 14 päivää auringossa tai muussa muuten lämpimässä. Ravistetaan päivittäin, ennen suodattamista pienempiin pulloihin ja ennen jokaista käyttöä. Loppu neste voi olla rajattoman ajan yrttien seassa. Pullot suljetaan hyvin ja säilytetään viileässä. Tipat säilyvät käyttökelpoisina monta vuotta ja tulevat ajan mittaan aina vain tehokkaammiksi."

M.V.

Jäsenkysely

Skepsis ry täyttää ensi keväänä viisi vuotta, ja sen kunniaksi yhdistys tekee pienen tutkimuksen omista jäsenistään. Pyydämme vastauksia alla oleviin kysymyksiin paitsi jäseniltä, myös skeptikon tilaajilta ja muilta lukijoilta, jotta osaisimme kehittää tätä lehteä oikeaan suuntaan.

Vastauksistanne laaditaan yhteenveto, joka julkaistaan ensi syksyn Skeptikossa. Jokaisen vastaajan kanta vaikuttaa siten yhdistyksen tulevaan toimintaan.

Ensin kysymme henkilötietojasi, joita ei tietenkään julkaista. Jos kuitenkin pelkäät tietosuojasi puolesta, älä anna nimeäsi, vaan vastaa suoraan kysymyksiin.

Nimi

Osoite kotiin

puhelin

Ammatti

Osoite töihin

puhelin

fax

Olen Skepsiksen jäsen |__|

Olen Skeptikon tilaaja |__|

Olen vakituinen lukija |__|

Olen satunnainen lukija |__|

→

1) Milloin ja miksi liityit Skepsiksen jäseneksi? Jos et ole liittynyt, miksi et?

2) Onko yhdistyksen toiminta vastannut odotuksiasi? Jos oi, miksi ei?

3) Oletko osallistunut yhdistyksen järjestämiin tilaisuuksiin?

4) Mihin asioihin yhdistyksen pitäisi mielestäsi keskittää enemmän huomiota?

5) Minkälaisia tilaisuuksia toivoisit yhdistyksen järjestävän tulevaisuudessa?

6) Ketä tai keitä haluaisit kuulla Skepsiksen luennoitsijavieraina?

7) Mitä mieltä olet Skeptikko-lehdestä? Miten sitä pitäisi mielestäsi kehittää?

8) Yhdistys kaipaa jatkuvasti vapaaehtoistyövoimaa. Olisitko itse valmis osallistumaan käytännön töihin? Mihin?

9) Pitäisikö yhdistyksen mielestäsi esiintyä julkisuudessa entistä tiukemmin ns. huuhaa-ilmiöitä vastaan, vai pitäisikö esiintyä suvaitsevaisemmin?

10) Ketä henkilöä, laitosta tai yritystä ehdottaisit vuoden 1991 huuhaa-palkinnon saajaksi?

Kiitos vastauksistasi. Jos tila ei riitä, käytä erillistä paperia.

Vastaukset pyydämme lähettämään yhdistyksen sihteerille Lauri Gröhnille, osoite: Ojahaanpolku 8 B 17, 01600 Vantaa.

Jos haluat liittyä Skepsiksen jäseneksi, lähetä allaoleva lomake täytettynä Skepsiksen sihteerille: Lauri Gröhn, Ojahaanpolku 8 B 17, 01600 Vantaa.

Jäsenanomus

Nimi

Ammatti ja oppiarvo

Lähiosoite

Postitoimipaikka

Puhelin

Työpaikka

Lähiosoite

Postitoimipaikka

Puhelin

Kokemus Skepsiksen toimialaan liittyvistä asioista, mahdolliset aihetta sivuavat julkaisut, jäsenyys muissa tieteellisissä yhdistyksissä, erityiset mielenkiinnon kohteet (käytä tarvittaessa erillistä paperia):

Hyväksyn Skepsis-yhdistyksen säännöissä määritellyt tarkoituksen ja toimintaperiaatteet (kts. lehden takakansi) ja haluan liittyä yhdistyksen jäseneksi.

Päiväys

Allekirjoitus

Skepsis on 1987 perustettu suomalaisten skeptikkojen yhdistys. Skepsiksen toimintaperiaatteet ovat samantapaiset kuin yhdysvaltalaisen CSICOPin (Committee for the Scientific Investigation of Claims of the Paranormal), mutta se toimii täysin itsenäisesti vaikkakin yhteistyössä CSICOPin ja muiden vastaavien järjestöjen kanssa.

Yhdistyksen säännöissä mainitaan Skepsiksen tarkoituksesta ja periaatteista seuraavaa:

Yhdistyksen tarkoitus on:

- Edistää paranormaaleja ilmiöitä koskevien väitteiden objektiivista ja puolueetonta tieteellistä tutkimusta, ottamatta näiden väitteiden paikkansapitävyyteen kantaa apriorisin, tutkimusta edeltävin perustein.
- Ylläpitää tällaisesta tutkimuksesta kiinnostuneiden ihmisten verkostoa sekä pitää yhteyttä vastaavanlaisiin yhteisöihin kotimaassa ja ulkomailla.
- Julkaista paranormaaleja ilmiöitä koskevia väitteitä tutkivia artikkeleja ja kirjoja sekä laatia tällaisia väitteitä sisältävien julkaisujen bibliografioita.
- Järjestää alaan liittyviä kokouksia ja konferensseja sekä harjoittaa valistus- ja tiedotustoimintaa.

Yhdistys on poliittisesti, aatteellisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton.

Yhdistyksen hallitus voi hyväksyä anomuksesta yhdistyksen jäseneksi yksityishenkilöitä ja oikeuskelpoisia yhteisöjä, jotka hyväksyvät edellä mainitut yhdistyksen periaatteet.